

COLECȚIUNI PARTICULARE DE ANTICHITĂȚI

IN

ROMÂNIA

— O —

Dacă până acum știința arheologică n'a fost cultivată la noi decât de un număr prea restrâns de specialiști, în schimb mulți dintre oamenii noștri culți, fără a avea o pregătire arheologică specială, dar pătrunși într'un grad înalt de cultul trecutului și convingși de marea valoare ce au rămășițele acestui trecut, atât pentru știință, cât și pentru cultura națională, s'au îndeletnicit cu adunarea lor, reușind să formeze uneori colecțiuni de o reală importanță.

Și dacă colecțiunile noastre publice de antichități sunt încă sărace, neorânduite definitiv și lipsite, în parte, de cataloage, — avem de altă parte câteva colecțiuni particulare relativ foarte bogate, aranjate cu mult gust și pricepere și al căror conținut merită să fie cunoscut atât specialiștilor cât și publicului amator.

Importanța acestor colecțiuni stă mai ales în faptul că ele au salvat și salvează pe fiecare zi un mare număr de antichități indigene, cari altfel sunt amenințate a fi distruse ori înstreinate.

Pământul României păstrează încă multe urme de ale civilizațiilor ce s'au succedat în decursul veacurilor în această țară și cari urme până acum n'au fost decât într'o foarte mică măsură cercetate și studiate.

Stațiunilor preistorice, dintre cari multe trebuie să cuprindă rămășițe de cultură tracă, nu li s'a dat aproape nici o atențiune; dintre vechile orașe grecești dela Marea Neagră nici unul n'a fost încă deplin cercetat; castelele, castelele și așezările romane, ale căror

ruine sunt atât de numeroase dealungul limesului dunărean și oltean și în interiorul țării, precum și cetățile bizantine, n'au fost decât superficial răscolite; iar ruinele cetăților noastre medievale, vechile câmpuri de lupte, bisericile și palatele domnești și boerești abia acum în urmă au început să fie cercetate mai cu temei.

Din toate aceste localități însă se scot mereu la iveală nenumărate obiecte antice, parte în urma săpăturilor ce le fac particularii, cu toleranța sau fără știrea autorităților, parte incidental, cu ocazia lucrărilor de agricultură, construirii de șosele, linii ferate, clădiri ș. a.; parte în urma diferitelor accidente de teren, ca surpări de maluri, deplasări de pământ din cauza ploilor ș. a. În multe părți există anumiți oameni, cari au ca meserie răscolirea ruinelor vechi în scop de a căuta comori și cari au făcut și fac mari stricăciuni așezărilor antice.

Dacă ar ține cineva socoteala tuturor descoperirilor făcute în astfel de împrejurări, descoperiri cari rămân în cea mai mare parte necunoscute celor în drept și nu contribuie cu nimic la îmbogățirea colecțiilor publice, ar rămâne surprins de marea cantitate de antichități ce se scot incontinuu din pământul țării noastre, iar dacă ar căuta să-și dea seamă de soarta ulterioară a acestor obiecte vechi, ar constată, cu nu mai puțină mirare, că cele mai multe dispar scurt timp după ce au fost descoperite. Acele dintre ele cari nu prezintă o valoare mai mare prin materialul din care sunt lucrate, sau cari din cauza mă-

rimii și greutateii sunt greu de transportat pentru a fi vândute, sunt în deobște distruse sau aruncate; aceasta este soarta monumentelor funerare, a ornamentelor arhitectonice, a pietrelor cu inscripții, a vaselor de lut și a altor produse ceramice, etc. Coate celelalte, cum sunt obiectele de podoabă, statuetele de marmoră și bronz, reliefurile, bibelourile, monetele, într'un cuvânt tot ce are valoare prin materialul din care este fabricat ori prin arta cu care este lucrat, se trimit de obicei peste graniță. Căci comerțul cu antichități ce se practică cu streinătatea este cu mult mai întins decât se pare. Nenumărați samsari, de regulă ovrei, bulgari și arnăuți, precum și trimiși speciali de ai muzeelor și colecționarilor străini, cutreeră în fiecare an țara și adună tot ce găsec mai de preț. În unele orașe există chiar agenți stabili, cari furnizează muzeelor și colecționarilor străini anumite specii de antichități, pe cari le plătesc cu prețuri foarte mari.

• În această situație, care se datorește mai ales defectuoșității legii pentru conservarea monumentelor istorice și slabei dotări a colecțiilor publice, colecționarii noștri fac adevărate acte de patriotism și aduc reale servicii științei arheologice, căutând să scape de peire și înstreinare măcar o parte din antichitățile ce se descoper. Meritul lor este cu

atât mai mare, cu cât această îndeletnicire îi costă și oboseală mai mare și bani mai mulți decât pe străini. Căci de teama rigurilor legii și sub impresia actelor arbitrării, comise de atâtea ori de funcționarii administrativi asupra locuitorilor cari au descoperit antichități, acești din urmă se pun mai bine în contact cu speculanții străini, cari se află în aceeași fraudă față de lege ca și ei și cari prin faptul că duc obiectele antice afară din țară, îi pun la adăpostul oricăror neplăceri. Așa că e un adevărat noroc, când un colecționar de ai noștri poate pune mâna pe vre-un obiect de valoare arheologică dintre cele găsite în împrejurările arătate și toți cei ce se interesează de antichitățile noastre, vor trebui să fie recunoscători acelor, cari în împrejurări atât de vitrege și cu sacrificii adeseori peste puterile lor, au salvat măcar o parte din bogățiile arheologice ale țării.

Luându-mi sarcina de a descrie cele mai însemnate colecțiuni particulare de antichități dela noi, scopul meu este pedeparte să fac cunoscute obiectele mai de seamă aflătoare în ele și descoperite în pământul românesc, pedealtăparte să aduc un mic prinos de recunoștință persoanelor distinse, cari au avut bunăvoința să-mi îngădue vizitarea colecțiilor lor în vederea studiilor mele arheologice.

Una din cele mai bogate și mai interesante colecțiuni particulare de antichități este de sigur acea adunată, cu multă osteneală și mari sacrificii bănești, de învățatul profesor universitar din București, d-l Dr. C. Istrati. Bazele ei au fost puse de părinții, în special de mama d-sale, Maria Istrati-Capșa, o mare iubitoare a vechilor noastre monumente de artă, al cărei nume îl și poartă colecțiunea. După ce s'a îmbogățit prin numeroase cumpărături și unele donațiuni și după ce a fost admirată la mai multe expoziții interne, colecțiunea aceasta a fost inaugurată la 21 August 1897 în Câmpina, de unde pe urmă a fost transportată la București. Aci ocupă o vastă hală din curtea Institutului de Chimie de pe cheiul Dâmboviței și câteva odăi din locuința d-lui Dr. Istrati.

Caracteristica ei este deoparte varietatea antichităților ce cuprinde, căci ele reprezintă toate epocile de cultură ce s'au succedat în țara noastră, din cele mai vechi timpuri și până astăzi; de altă parte aranjarea și clasificarea riguros științifică a tuturor acestor obiecte, arătându-se pentru fiecare în parte, pe lângă locul și data descoperirii, tot felul de alte indicațiuni necesare, pentru a face din ele adevărate izvoare istorice. Astfel vizitatorul nu are numai ocazia de a trece în revistă întreaga istorie culturală a țării, reprezentată prin diferite categorii de monumente, dar și mulțumirea ce o dă totdeauna siguranța originii și întocmirea sistematică a obiectelor dintr'o colecțiune.

1. Grupa antichităților preistorice.

Trei dulapuri mari de sticlă cuprind un număr însemnat de arme, unelte, obiecte de podoabă și de cult și produse ceramice din

timpurile preistorice. În adevăr e uimitor, cum un om, care n'a făcut săpături, a putut aduna atât de multe și atât de variate obiecte de acest fel. Căci ele nu sunt colecționate numai dintr'o singură stațiune sau dintr'o singură regiune a țării, ci aproape din întreaga țară. Treisprezece județe (Suceava, Iași, Buzău, Prahova, Muscel, Gorj, Dolj, Mehedinți, Romanai, Vlașca, Olt, Ialomița și Brăila) și 45 de localități sunt reprezentate prin diferite obiecte preistorice de piatră, os, aramă, bronz și fier, precum și printr'o mare cantitate de ceramică.

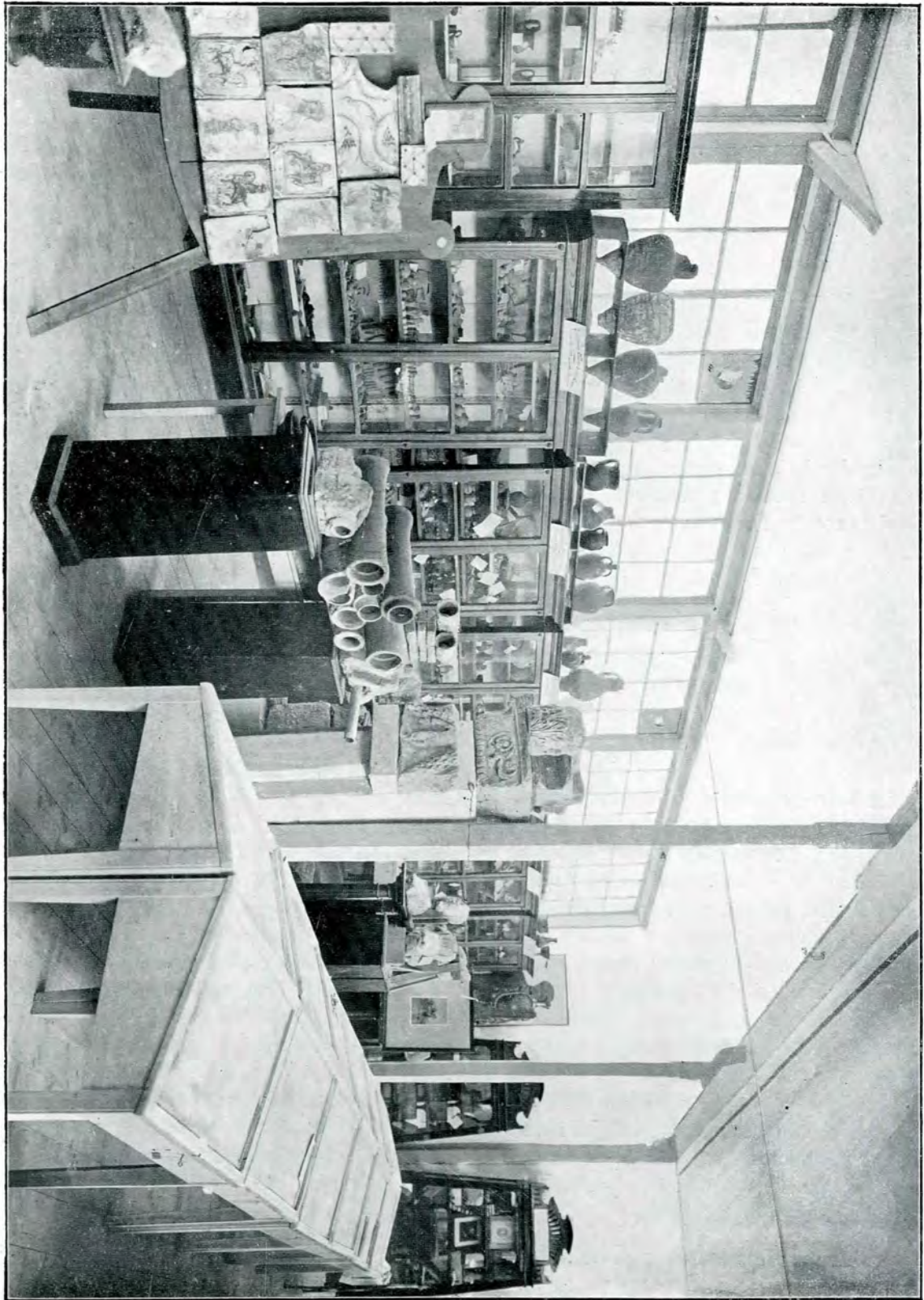
Nu am intenția să descriu aci toate aceste obiecte, menționez însă că colecțiunea D-lui Dr. Istrati cuprinde unele exemplare de antichități preistorice, cum nu se găsesc în nici o altă colecțiune publică sau particulară din țară.

Dintre obiectele de piatră atrage în deosebi atențiunea un colosal topor de granit, lung de 21 cm., lat de 9 cm. și gros de $7\frac{1}{2}$ cm., care a fost găsit la Comarnic (jud. Prahova); apoi frumoasele ciocane de amfibolit și diabas, găurite și perfect lustruite, originare din Căciulata, Negoști-Amaradia și Mălăești-Zlătari (toate din jud. Dolj); precum și o admirabilă dălțiță de gresie argiloasă, lucrată cu o artă desăvârșită, descoperită în Via Meilor, pe Valea Cricovului (jud. Prahova).

Bronzul la rândul său este reprezentat pe lângă topoare (celts), brățări, fibule, ș. a. mai ales prin niște admirabile topoare găsite la Nehoi și Pâscov (jud. Buzău), cari după cât știu, sunt cele mai perfecte obiecte de acest metal, aflate până acum în țara noastră. De o formă foarte elegantă, lucrate cu multă îngrijire și împodobite unul cu nervuri circulare în jurul muchiei, altul cu spirale punctate

pe amândouă laturile, aceste arme ar constitui o podoabă pentru orice colecțiune.

găsite la Logrești-Birnici (jud. Gorj) și cari sunt o dovadă sigură că obiectele din acest

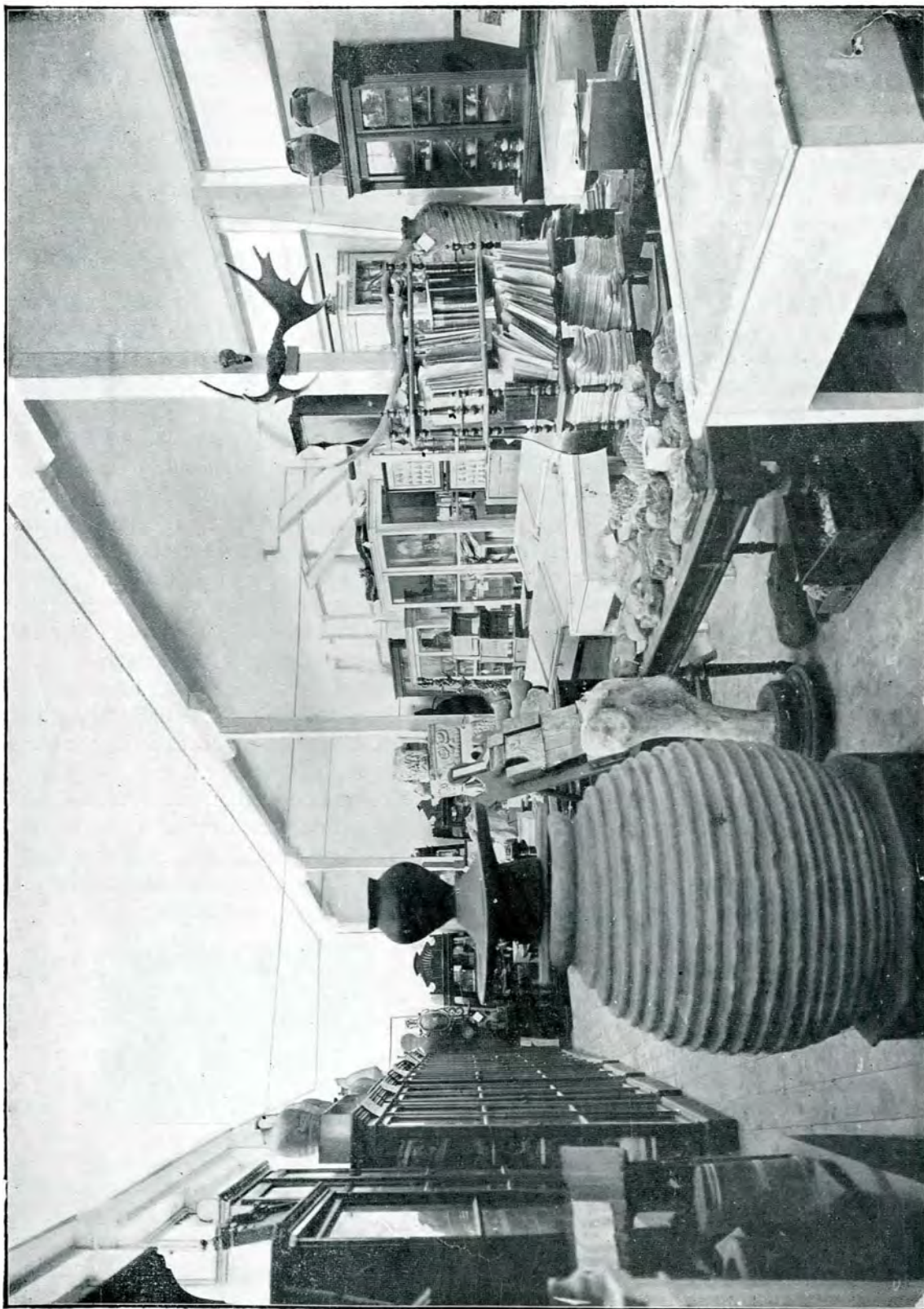
Vedere generală a colecțiunii : grupa _antichităților_ preistorice și greco-romane.

Pentru studiul vrăstei bronzului la noi, prezintă un interes deosebit tiparele de topoare

metal se fabricau în țară. De asemenea prin numeroasele obiecte preistorice de aramă ce

conține, colecțiunea aceasta va contribui mult

Cele mai caracteristice dintre obiectele pre-

Vedere generală a colecțiunii : grupa anticbităților românești (dreapta).

la lămurirea epocii arămii, despre a cărei existență în țaranoastră nu avem decât puține date.

istorice amintite aci, au fost reproduse în studiul meu „Privire asupra anticbităților pre-

istorice din România", publicat în acest Buletin, anul 1911, p. 85 urm.

Cât privește ceramica preistorică, pe lângă un număr de vase de diferite forme și mărimi, merită a fi semnalate numeroase cioburi cu cele mai variate modele de ornamentație preistorică. În special sunt interesante, ca ornamente săpate, frumoasa ulcică găsită la Strumnici (jud. Dolj), care a fost reprodusă în revista „Arta și Literatura Română”, anul 1907, No. 10, fig. 8; interesantul vas îngemănat, găsit pe malul Dunării în județul Mehedinți și reprodus în aceeași revistă: fig. 7; ciobul descoperit la Bârza (jud. Dolj), care pare a imita partea dinainte a unei corăbii (pag. 140) și în sfârșit ciobul dăruit de d. Munteanu-Murgoci și găsit la Nazâr (Brăila) de asemenea cu o foarte frumoasă compoziție, de acest fel de ornamente (pag. 140).

Dintre stațiunile preistorice cea mai bine reprezentată este cea dela Cucuteni, care ocupă un dulap întreg. Alături de numeroase arme și unelte de piatră și de os, se află din această stațiune moldovenească și o cantitate relativ mare de vârfuri de săgeți de fier, precum și o fibulă de fier. Dar mai ales diferitele categorii de produse ceramice, ca greutate de lut, capete de fuse, piramide, figuri de animale și oameni, vase întregi sau în cioburi, ș. a. atrag atențiunea vizitatorului. Interesantă este și colecțiunea de mânuși și torți de oale, precum și cea de cioburi zugrăvite cu ornamente în linii ceruite și spirale, caracteristice Cucutenilor. Dintre vasele zugrăvite numai două sunt întregi: unul ornat cu trei brăie paralele; celălalt cu figuri de linii curbe. La amândouă ornamentele sunt de culoare neagră pe fond roșu. Sunt însă și multe cioburi monocrome, cu ornamente săpate, cât se poate de interesante: grupuri de puncte rotunde, brăie de crestături drepte sau spirale, ș. a.

Și exemplarele mai caracteristice ale ceramicii dela Cucuteni, aflătoare în această colecțiune, au fost reproduse în studiul meu mai sus citat.

O mică statueta egipteană, de culoare albastră cu ornamente negre, i-s'a dat d-lui Dr. Istrati ca provenind tot dela Cucuteni. Nu există însă siguranță absolută, că ea s'ar fi găsit acolo, deși n'ar fi mirare, intru cât în mileniul al doilea înainte de Cristos, când se

fixează data acestei stațiuni, comerțul fenician, căruia i-s'ar putea atribui aducerea acestor fel de produse ale industriei egiptene, ajunsese în părțile noastre.

În schimb un idol mai mare, de formă omească, lucrat dintr'o rădăcină de plantă și cu totul deosebit ca înfățișare de idoli de lut, este cu siguranță de proveniență din această stațiune (reprodus în studiul meu amintit, pag. 94).

2. Grupa antichităților greco-romane.

În alte patru dulapuri, precum și pe niște postamente din fața lor sunt expuse urmele de cultură greco-romană. Ele provin parte din localitățile dobrogene: Constanța (Comis), Cernavoda (Axiopolis), Adam-Clissi (Troșum), Tulcea (Aegissus), Jijila (aproape de vechea Dinogetia) și Niculițel (aproape de Noviodunum); parte din câteva locuri de dincoace de Dunăre, ca Reșca (Romula), Răcari, Maglavitu, Severin (Drubetae) și Iași.

Dintre toate aceste localități castrul roman dela Reșca este reprezentat prin cele mai multe și mai variate obiecte, așa că avem o icoană aproape complectă a vieții și culturii lui.

În primul rând trebuie să amintesc aci de o serie de cărămizi scoase unele din zidul castrului, altele din pardoseala unor monumente publice. Deși pe nici una nu se găsește ștampila vre-unei legiuni sau cohorte, totuși sunt interesante pentru alte semne ce au imprimat pe ele. Astfel două au dungii sau impresiuni făcute cu degetele, alta poartă următorul semn foarte interesant:

Alte două ștampilele: T Q P și S N.

De altă parte avem din acest castru mai multe ornamente arhitectonice de marmoră sau de piatră, lucrate cu multă finețe. Între acestea se distinge un fragment de cariatidă de marmoră, care amintește arta clasică (p. 141) și un capitel de coloană de piatră sculptat cu multă măiestrie.

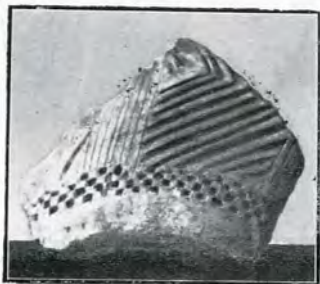
Dintre operele de artă sculpturală amintesc

esențelor parfumate; o serie de obiecte uzuale de os și bronz și un număr de candelă de lut artistic împodobite.

Câteva ornamente arhitectonice mai mici, săpate în piatră de Dobrogea, sunt originare din ruinele vechei Axiopolis, de lângă Cernavoda; dela Adam Clissi se află un mic cap de copil sculptat în marmoră albă și foarte expresiv; o Venus de bronz auriu, frumos modelată provine dintr'un castel roman de lângă Jijila

din castelul roman dela Răcari (jud. Dolj), precum și câteva candelă de lut găsite în Iași. Mai multe amfore mari, cu câte două torți și cu fundu' ascuțit, au fost găsite în împrejurimile Constanței, iar un colosal chiup de lut, ornat cu adâncituri circulare scobite și trase paralel una sub alta, provine din județul Tulcea (v. ilustr. pag. 136 și 137).

Tot printre antichitățile greco-romane trebuie așezate și trei figurine de bronz cu în-

1. Fragment de vas preistoric (Nazăru, jud. Brăila). 2. Fragment de vas în formă de corabie (Bârza, jud. Dolj).
3. Mască de lut (Romula). 4. Cap de bărbat (Romula).

(jud. Tulcea); un stâlp pătrat de piatră, care are sculptat pe o latură un comic Priap ducând un coș de struguri, a fost găsit lângă mănăstirea Cilic (jud. Tulcea). Stâlpul miliar aflat la Garvăn (jud. Tulcea) și pe care l-am descris în această publicație, anul 1910 p. 141, se află și el aci; de asemenea bucăți de lemn și conglomerate din ruinele podului lui Traian dela Severin, numeroase obiecte mai mici de bronz și fier

fățișare orientală. Două din ele au fost găsite la Perișori (Dolj) și reprezintă zei purtând în cap boneta frigiană; a treia este originară din Constanța și înfățișează un zeu sau un rege egiptean.

Pentru a încheia acest capitol voi adăuga că în colecțiunea aceasta se află și un mare număr de monete vechi, precum și o serie de giuvaerice și geme antice de toată frumuseța. Dintre aceste din urmă amintesc un

frumos cercel de aur cu pietre prețioase, găsit la Adam-Clissi, și o admirabilă gemă de safir, găsită la Caranasuf (jud. Tulcea) și care reprezintă cele două capete de zei, așezate în mod invers, ce se găsesc pe monetele au-

barbare găsite în țara noastră. Foarte multe exemplare din ele sunt bine conservate și deosebit de interesante; un catalog special, pe care sper să-l pot publica în curând, le va cuprinde pe toate.

5. Statuia luptătorilor (Romula). 6. Fragment de cariatidă (Romula).
7. Statuia Kybelei (Romula). 8. Cap de Meduză (Romula).

tonome de argint ale orașului Istros. Aș trece însă peste cadrul acestei scrieri, dacă aș înșira măcar cele mai însemnate dintre numeroasele monete antice ce se află în colecțiunea noastră. Numărul lor este de câteva mii și sunt parte grecești, între cari multe din orașele pontice; parte romane, republicane și imperiale; parte bizantine; parte monete

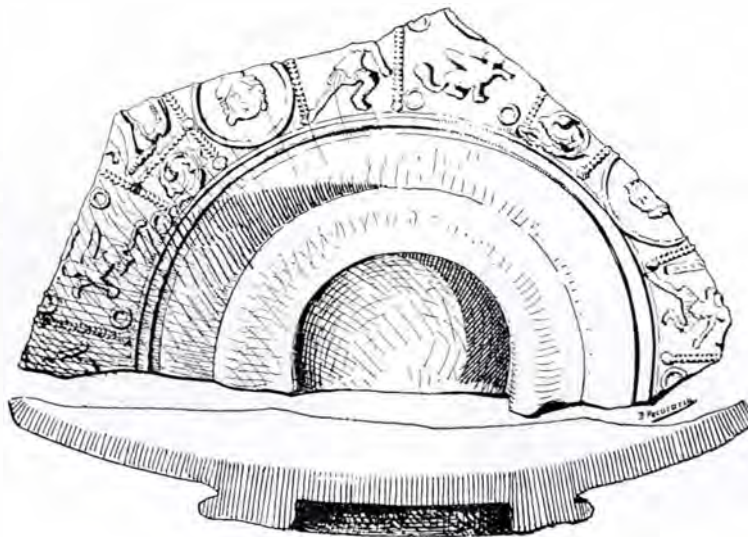
3. Grupa antichităților românești.

Prin comunicarea făcută Academiei Române în anul 1904, asupra Bisericii și Podului dela Borzești (*Analele Academiei* 1904, p. 261 urm.) și prin însemnata lucrare, ce va apare în curând, asupra Culelor noastre, d-l Dr. Istrati a dovedit că nu este numai un neobosit colecționar, dar și un adânc cunos-

cător al vechilor noastre monumente de artă.
Cu ocazia diferitelor expoziții și mai ales a

urmă a culturii noastre naționale.

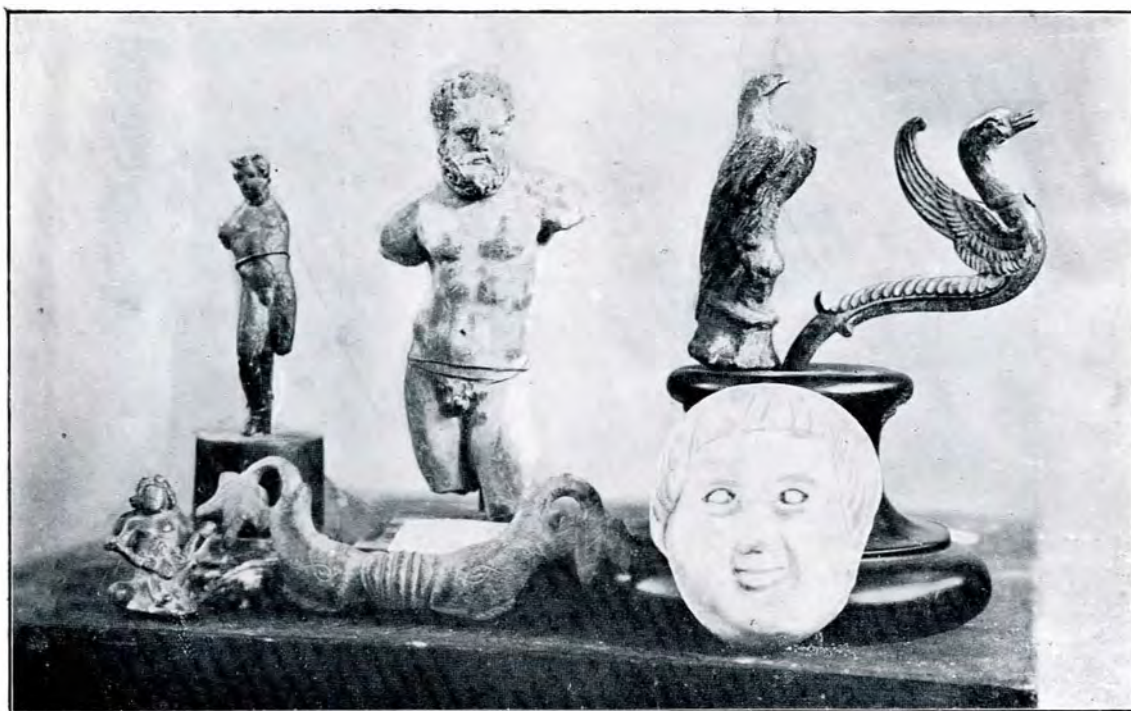
E natural deci ca în colecțiunea d-sale

Fragment de vas în terra sigillata (Romula).

cele din 1906, d-sa a căutat din toate pu-
terile să deștepte interesul publicului pentru

antichitățile românești să ocupe locul de frunte.
Și într'adevăr găsim aci, sistematic aranjate

Obiecte de bronz și marmoră.

(Dela stânga spre dreapta, în rândul I-ii: idol oriental și ornament de bronz (Romula); cap de copil în marmoră (Adam-Clissi).
Rândul al II-lea : statuete (a doua e Hercule) și bibelouri de bronz (Romula).

ele și să îndemne pe toți oamenii culți să
adune cu sfințenie, să scape de peire, orice

în mai multe dulapuri și pe diferite posta-
mente, tot felul de produse și rămășițe ale

vechii noastre culturi, ca arme medievale și moderne, unelte vechi, obiecte uzuale și de podoabă, obiecte de artă bisericască și profană, monete, peceti, precum și un însemnat număr de documente, stampe și cărți vechi. De altă parte d-l Dr. Istrati are cultul oamenilor mari ai neamului și a adunat tot ce a putut găsi din obiectele ce le-au aparținut, din lucrările lor literare și artistice, precum și din cele ce s'au scris despre ei.

Dintre aceștia cel mai bine reprezentat este Gb. Asaki, dela care pe lângă numeroase obiecte uzuale, și pe lângă toate publicațiunile tipărite și multe manuscrise, se află în colecțiunea d-sale un mare număr de picturi

arme găsite în diferite localități din țară, cum sunt băltașe, buzdugane, săbii cu unul și două tăișuri, pintoni, harnașamente de călărie sunt și ele demne de toată atențiunea. Alături de ele trebuie să punem o serie de arme de lux din vremurile mai noi: iatagane și paloșe bătute cu pietre scumpe, săbii împodobite cu incrustațiuni, pistoale scumpe și altele.

Printre obiectele uzuale mi-au atras atențiunea afară de câteva fiere de plug foarte vechi, niște discuri de aramă cositorită, cu inscripții vechi românești și cu ornamente săpate. Unul găsit într'un sat din județul Dolj, are inscripțiunea: МАТЕН НІАКІИО 1761.

Buzdugan medieval.

Veche cârjă episcopală.

necunoscute până acum și cari dovedesc că bătrânul îndrumător al culturii naționale din Moldova a fost meșter mânuitor al penelului. Foarte interesante lucruri dela Cuza Vodă, Alexandri, C. Negri, Dr. Davila, Țasdeu și de ale familiei Istrati, constituie o parte din cele mai importante a colecțiunii.

Cu greu se poate face o alegere între numeroasele și extrem de interesantele rămășițe ale vechii noastre culturi. Discurile de lut smălțuite, culese din ruinele bisericilor lui Ștefan cel Mare din Iași, Hârlău, Dorohoi și Botoșani și cari au fost reproduse în sus citatele Anale ale Academiei, stampele XXV și XXVII, merită o primă mențiune. Vechile

Altul din Craiova :

* ЕВЕНН СТЕФАНІИ 1742 *

Dintre obiectele de podoabă merită să fie în special amintite brăele femeiești cusute cu fir și împodobite cu minunate agrafe de metal și de sidef, dintre care unele sunt foarte fin lucrate în filigran, iar altele reproduc marca familiei Cantacuzin; eleganții cercei și câteva admirabile brățări, din cari unele par a fi foarte vechi. Un număr de inele vechi boierești cu pietre sau numai cu monograme, pentru a servi ca peceti, prezintă interes istoric; ele fac casă bună cu numeroasele peceti de ale orașelor, societăților sau instituțiilor mai vechi și mai noi, cu tiparele unor medalii

bătute mai ales în onoarea lui Cuza-Vodă și cu tiparele primelor monete românești din veacul al XIX-lea.

Din câteva biserici sunt o serie de odoare de argint, cruci de lemn și chivote, din care unul, reprodus în „Arta și Literatura Română“, din 1907 No. 11-12, are forma bisericii lui Ștefan cel Mare dela Putna.

Colecțiunea de icoane și iconițe, unele zugrăvite, altele săpate în lemn, metal sau os, are o mare însemnătate, atât prin valoarea artistică a multor exemplare, cât și prin faptul că adeseori au inscripțiuni cari arată data și câte odată numele artistului.

Astfel o icoană zugrăvită pe lemn de proveniență din Săliște (Transilvania) și reprezentând pe Maica Domnului cu pruncul în brațe, icoană care se afla deasupra scaunului episcopal din vechea biserică a satului, are următoarea inscripție cu vopsea roșie:

ЕШ ВАСИЛИЕ ЗС-
ГРАВСА ФЖКСТ РЗ-
ШНАРНС АИШ 1629
(nu : 1829?).

Alta originară din Pietroșița (jud. Dâmbovița), sculptată în lemn de nuc și reprezentând pe Cristos și pe Maica Domnului, având la dreapta și la stânga lor apostoli și arhangheli, are numele acestor personaje sfinte scrise în limba românească. Data ei se fixează cam pe la anul 1740.

În sfârșit o a treia icoană, aceasta zugră-

vită, reprezentând pe Sf. Nicolae, poartă însemnat în mijlocul unui medalion anul: 1827.

O frumoasă invelitoare de potir, din cațifea neagră și împodobită cu decorațiuni lucrute în paie de grâu, atât de bine executate, încât par a fi brodate cu fir de aur, a fost găsită între ruinele bisericii din Prundu.

Cât privește numismatica noastră medievală,

este reprezentată printr'un număr de monete de argint de ale lui Petru Mușat, Ștefan cel Mare și Mircea cel Bătrân, precum și printr'o mare cantitate de monete polone, turcești și rusești, găsite în diferite localități din țară. Sunt și două monete mici de argint de ale lui Ludovic cel Mare, regele Ungariei.

Nu pot încheia această dare de seamă fără a spune câteva cuvinte despre numeroasele documente ce cuprinde colecțiunea d-lui Dr. Istrati. Numărul documentelor manuscrise trece peste o mie de bucăți, sunt din veacurile XV-lea până în al XIX-lea și aproape toate scrise în limba

românească. Cele mai vechi, scrise în slavonește, pe pergament și prevăzute cu mari peceti de ceară galbenă, sunt dela Ștefan cel Mare și Petru Rareș. Multe sunt și documentele tipărite din veacul al XIX-lea; ele constau din proteste, proclamațiuni, apeluri, ș. a. în legătură cu marile mișcări libere din acest veac. Un interes deosebit pre-

Icoană din Săliște (Transilvania).

zintă de altă parte originala colecțiune de pașapoarte, emise de guvernele Moldovei și Munteniei dela 1830 incoace.

De mare preț, atât ca opere de artă cât și ca documente istorice sunt nenumăratele stampe, acuarele și tablouri, cari reprezintă monumente vechi, azi dispărute sau greșit restaurate, vederi din țară, costume istorice, ș. a. De asemenea seria de hărți vechi privitoare la țările locuite de Români; unele din aceste sunt exemplare unice.

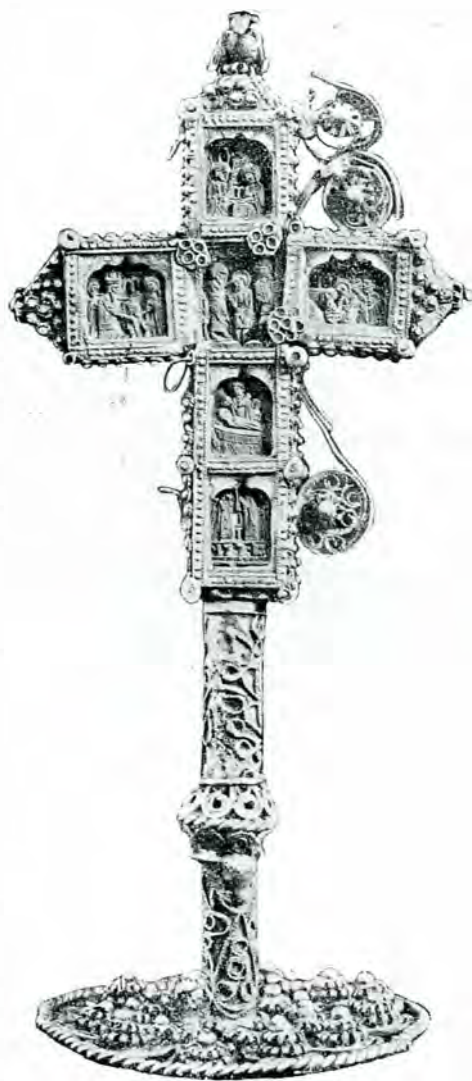
Pentru a da o idee deplină despre atât de bogata colecțiune a d-lui Dr. Istrati trebuie să menționez și obiectele de artă națională populară ce se găsesc într'ânsa. Vase de lut și de lemn împodobite cu motive naționale, cusături țărănești de o mare frumuseță și unele de o remarcabilă vechime, unelte și mobile țărănești lucrate cu mult gust, se află în număr destul de mare. Dintre toate însă mi-s'a părut mai deosebită prin raritatea ei, prin marea îndemănare cu care este lu-

crată și prin deosebitul gust artistic ce trădează, o prea frumoasă sanie de lemn, împodobită pe din afară cu ornamente sculptate și care a fost proprietatea unui moșnean din Buciumeni (jud. Suceava).

* * *

Darea de seamă ce am făcut aci despre bogata și importanta colecțiune de antichități a d-lui Dr. Istrati — Colecțiunea Maria Istrati-Capșa — cred că va convinge pe oricine cât de multe și de prețioase obiecte de acest fel scapă colecțiilor publice și ce însemnat serviciu aduc colecționarii noștri particulari științei și neamului. Si meritul lor e cu atât mai mare, cu cât munca nu le este răsplătită decât prin mulțumirea sufletească ce au de a fi îndeplinit o mare operă națională, și prin recunoștința tuturor acelora, cari se vor informa din neprețuitele isvoare adunate cu atâtea jerfe și cu atâtea dragoste de țară.

CONST. MOISIL.

Cruce veche a familiei Istrati.